

Mihály Szentmártoni S. J.

OTKRIVANJE I PRAĆENJE DUHOVNOG POZIVA KOD MLADIH

Prof. dr. Mihály Szentmártoni S. J.,
profesor pastoralne psihologije te predstojnik Instituta za duhonost
Papinskog sveučilišta Gregoriana u Rimu
UDK: 159.923[235.3+248/49+255/259+260.2+262.14+266
.3/268] : [254.41+271-1]-053.6
Pregledni članak

Studija je artikulirana oko tri tematske jedinice: pastoral zvanja, znakovi pozvanosti, praćenje kandidata. U pastoralu zvanja uočavaju se neki novi naglasci: zvanje ima svatko, ne samo budući svećenici i redovnici, prema tome kateheza i općenito pastoral moraju biti usmjereni prema otkrivanju osobnog zvanja. Kad je riječ o svećeničkim i redovničkim zvanjima, treba naglasiti da je briga za zvanja dužnost svakog vjernika, a ne samo svećenika, pa se traži potpora šire zajednice. Iz gornjeg shvaćanja pastoral zvanja slijedi da je potrebno promovirati jednu "novu kulturu zvanja". Mladima koji imaju fragilan identitet društvo nudi kulturu zabave, na brzinu izivljen život, neposredne izbore bez konačnog opredjeljenja; umjesto toga treba odgajati za sposobnost osobnih izbora s obzirom na budućnost prema kriteriju vrjednota, razvijati spremnost da se usudi suočiti s izazovima, da ima pouzdanje u sebe i hrabrosti da se prigrlje veliki ideali. Mjesto su stvaranja nove kulture: obitelj, različiti događaji u župi, pokreti, značajna iskustva, životopisi svetaca i drugih heroja. Ali poteškoće ne dolaze samo „izvana“ nego i „iznutra“, iz same vjerničke zajednice. Sve je manje obitelji u kojima se na odluku sina za svećeničko zvanje gleda kao na radosni događaj. Ni šira vjernička zajednica nije uvijek mjesto ohrabrenja: švicarski biskupi u pismu vjernicima ističu kako neke župe zahtijevaju da im se da svećenik, ali istovremeno se ne cijene svećenički celibat i stil života. Za buđenje zvanja autori spominju ova sredstva: ponuda snažnog duhovnog iskustva, aktivno uključenje u župski rad na različitim razinama, osobno duhovno vodstvo, susret s duhovnim velikanima prošlosti i sadašnjosti po duhovnom štivu, osobno praćenje koje nastoji da kandidat uđe sve dublje u tajnu Božjeg poziva.

Ključne riječi: pastoral zvanja, kateheza, mladi, propedeutski programi, sjemenište.

UVOD

Progresivni pad svećeničkih zvanja uz paralelan rast broja župa koje ostaju bez svećenika dostigao je kritičnu razinu. Briga za nova zvanja postala je prvotna zabrinutost kako sveopće tako i lokalne Crkve. Posljednjih su godina nastale mnoge korisne inicijative za animiranje zvanja: neke nastoje izravno stići do mladih ljudi, druge su više neizravne naravi, a nakana im je stvoriti nov, pozitivan mentalitet s obzirom na svećenička zvanja među vjernicima. Ovo se izlaganje u prvom redu bavi prikazom tih inicijativa.

Ovo je izlaganje podijeljeno na nekoliko tematskih jedinica. Najprije ćemo promotriti dinamiku i sadržaj pastoralna zvanja s posebnim osvrtom na razvojni put svećeničkog poziva. Zatim ćemo pogledati razne inicijative na razini sveopće Crkve za promociju svećeničkih zvanja, s nakanom da vidimo što se od toga može primijeniti kod nas. Na kraju ćemo istražiti mogućnosti osobnog praćenja kandidata na njihovom putu sazrijevanja. Napominjem, ovo se izlaganje u prvom redu odnosi na poziv dijecezanskih svećenika.

PASTORAL ZVANJA

Pastoral zvanja nije novost u Crkvi, ali svako razdoblje pokazuje nove potrebe. Čini se da možemo razlikovati dva puta: redoviti i izvanredni pastoral zvanja.

Redoviti pastoral zvanja. Uvijek je bilo, a i danas ima mladića koji se javljaju za sjemeništa. Obično je bio župnik taj koji se pobrinuo za njih, on ih je uputio u sjemenište, a sama je inicijativa dolazila od kandidata.

Izvanredni pastoral zvanja. Odnosi se na različite inicijative koje nastoje otkriti je li kandidat svjestan posebnog poziva. Smatram važnim napomenuti da postoje dvije vrste izvanrednog pastoralna zvanja:

- a) *Neposredan pastoral zvanja* nastoji djelovati preko odgojitelja, u prvom redu vjeroučitelja (ovdje bismo se mogli pitati tko su danas naši vjeroučitelji po školama i jesu li oni prikladni ili

spremni «pozivati» mlade ljude u svećeničko zvanje: jesu li to većinom časne sestre, jesu li to laici?). Dijecezanski centri za zvanja imaju cilj animirati katehiste kako raditi na otkrivanju zvanja.

- b) *Posredan pastoral zvanja* ima cilj pratiti mladiće na putu do odluke za svećeništvo. Traži se suradnja s drugim područjima pastorala: pastoral mladih, pastoral obitelji itd. Sve se češće nastoji stvoriti kontakt između sjemenišnih odgojitelja i vjeroučitelja na terenu, po župama, sa svrhom da se u njima probudi osjetljivost za zvanja.

Sadržaj pastoral zvanja: buđenje zvanja

Pojmom «buđenje zvanja» nastoji se izraziti činjenica da je posljednjih godina postala jača potreba izravnog rada za zvanja. Ovdje se postavlja pitanje o dobi kandidata. Nekad su u sjemenište ulazili mladići od 15 godina. Je li danas još moguće misliti o prisutnosti zvanja kod predadolescenata? Nema sumnje, svećeničko zvanje pretpostavlja zrele osobe... Dječak od 10 do 12 godina sposoban je razmišljati o svećeničkom pozivu. Vjerojatno se radi više o duhovnoj intuiciji nego o zreloj odluci, ali to je već dovoljan znak da bi ideja tijekom vremena mogla sazrijevati.

S obzirom na pitanje «buđenja zvanja» postoje dva različita pristupa pastoralu zvanja. Neki smatraju da otkrivanje i praćenje svećeničkog i redovničkog zvanja treba započeti već u ranim godinama i polako usmjeravati eventualne kandidate prema svećeništvu. Zastupnici ovakvog razmišljanja pozivaju se na to da *odgoj mora biti usmjeren konkretnom cilju*. Taj konkretan cilj jest ostvariti svećeništvo. Odgoj se mora temeljiti na pretpostavci da kandidat ima ozbiljnu nakanu postati svećenik.¹

Drugi pak smatraju da nema smisla prerano odrediti konkretan put zvanja nego ostaviti otvorene različite mogućnosti. Polazište je ovakvom razmišljanju uvjerenje da svatko ima zvanje, a ne samo svećenici i redovnici. Iz toga slijedi da treba pomoći osobi otkri-

¹ G. ASCHENBRENNER, *The Presumption of Priestly Permanence*, in *Human Development*, 19 (1988), str. 38-44.

ti Božji plan za sebe. Takav stav zastupa npr. Don Juan E. Vecchi, vrhovni poglavar salezijanaca. (*Pastorale giovanile e orientamento vocazionale*, nagovor objavljen na internetu 2. 4. 2006.). Zadaća pastoralna zvanja, prema tome, nije «regrutiranje» nego *razlučivanje*; tj. ne pita se ima li mladi čovjek zvanje nego koje zvanje ima.²

Dinamika pastoralna zvanja: razvojni put zvanja

Da bi se mogla razumjeti unutarnja dinamika pastoralna zvanja, korisno je promotriti razvojnu dinamiku svijesti o eventualnoj pozvanosti. Otkrivanje osobnog zvanja ima za cilj životno opredjeljenje, a to se događa po etapama.

Prva je etapa i temelj *odgojni ambijent i prisutnost značajnih osoba* od kojih mladić može upoznati i prepoznati stvarnost svećeničkog zvanja.

Druga je etapa *otkrivanje Isusa Krista kao onoga koji suvereno poziva*. Otkrivati što Gospodin hoće pretpostavlja molitveni i sakramentalni život te druga *značajna duhovna iskustva*. Izvor takvih doživljaja može biti: sakrament krizme, svećeničko ređenje, mlada misa, duhovne vježbe. Danas mnogi mladi imaju snažan religiozni doživljaj u različitim skupinama i pokretima.

Kad se stiglo do dovoljne ljudske i vjerničke zrelosti, može se konkretizirati put kojim će se zvanje ostvariti. Treba *ponuditi različite modele zvanja* i različita životna stanja kako bi se stiglo do osobnog izbora koji može biti velikodušan i uključuje vrjednovanje i smisao žrtve.

Kod ove točke važnu ulogu ima *susret s duhovnim velikanima (exempla trahunt)*. *Izričiti upit o zvanju* u prikladnom momentu može mladoj osobi pomoći razriješiti i posljednje sumnje.

Gledano «iznutra», tj. s točke gledišta pozvanoga, možemo razlikovati tri etape:

- a) *Zvanje - čuvstvena privlačnost*. Kod dječaka prvi znakovi zvanja mogu biti jednostavna čuvstvena privlačnost: ima dječaka koji se dobro osjećaju u crkvi, u društvu svećenika, rado mi-

2 Usp. R. SHAW, "Do You Have a Vocation? Of Course You Do. We All Do", *This Rock*, 16 (2005).

- nistriraju itd. U ovoj je fazi važno posvetiti vrijeme dječaku, uvoditi ga u liturgijski život.
- b) *Zvanje - zahvaćenost idealima.* Kod mladića prijašnji difuzni osjećaj privlačnosti obično se konkretizira kao privlačnost od nekih značajnih osoba ili pak svetačkih likova. U ovoj fazi treba mladiću davati prikladno štivo, kao što su životopisi svetača i drugih duhovnih velikana.
- c) *Zvanje: odluka prihvatiti određeni životni poziv.* U ovoj fazi mladić vidi zvanje kao poziv na koji mora odgovoriti ako želi ostati vjieran sebi. Tu počinje formalna priprema za svećeništvo.

Dosad rečeno odnosi se na redoviti razvojni put do svećeništva. Osim ovog redovnog puta tijekom povijesti, a i danas, poznata su tzv. **«zrela» ili kasna zvanja**. U mnogim biskupijama postoje sjemeništa za kasna zvanja.

Prema jednoj studiji, doduše prije 20 godina, mogu se naći zanimljivi podatci s obzirom na razlike između mladih i starijih zvanja. Tako su npr. mladi više *«socijalno»* orijentirani u izboru svećeništva, tj. žele služiti ljudima, dok su stariji više *«sakramentalno»*, odnosno duhovno orijentirani. Dominantni je motiv za svećeništvo kod mladih služiti drugima (60%), dok je kod starijih “da bolje osmisle svoj život” (64%). Nema, međutim, razlike s obzirom na osobnu zrelost, kao ni na opasnost da se svećeništvo bira kao bijeg od promašene prošlosti.³

Zadaća pastoralna zvanja: razlučivanje prisutnosti zvanja

Razlučivanje, ili procjena prisutnosti zvanja, u biti se odnosi na osobu i na povijest zvanja. Treba vidjeti sposobnosti, nakanu i prikladnost kandidata.⁴ Što treba ispitati?

3 T. H. Hicks, “A Study of the Background, Level of Job Satisfaction, Maturity, and Morale of “Delayed Vocation” Catholic Priests”, *Review of Religious Research*, 22 (1981) 4, str. 328-345.

4 Cfr. P. Gianola, «Lo sviluppo vocazionale: compenetrazione di grazia-libertà e metodologia», in *Orientamenti Pedagogici*, 31 (1984), str. 269.

Kanon 1029 ovako kaže: “Neka budu promovirani svetim redovima samo oni... koji imaju cjelovitu vjeru, vođeni ispravnom nakanom, posjeduju potrebno znanje, na dobrom glasu, dobrih navika i prokušanih kreposti te svih onih fizičkih i psihičkih kvaliteta koje su sukladne s redom koji treba primati.»

Zvanje pretpostavlja *zdravu i sposobnu osobu* s ovim detaljima: primjerene intelektualne i kulturalne sposobnosti, psihička ravnoteža, fizičko zdravlje, moralne, vjerske i pastoralne kvalitete u omjeru s dobi kandidata, ispravna nakana odnosno motivacija. Na psihičkoj razini radi se o dinamičnom i strukturalnom vidu osobnosti što zahtijeva dva tipa ispitivanja:

S obzirom na *dinamiku* izbora potrebno je vidjeti *autentičnost* zvanja, a radi se o motivima. Zvanje je autentično ako u pozadini izbora možemo prepoznati nadnaravne, svjesne, prikladne i dovoljne motive.

Strukturalni vid odnosi se na *prikladnost* kandidata za svećeništvo i pita se za psihičke, intelektualne, moralne i vjerske kvalitete.

Nema zapravo nijedne ljudske kvalitete koja nekoga čini “prikladnim” za zvanje. *Katekizam Katoličke Crkve* izričito govori o tome kako nitko nema pravo biti svećenik nego se radi o čistom daru (usp. br. 1578). Ipak, postoje neke indicije koje mogu signalizirati mogućnost: a) početna spremnost koja je još prilično elastična, tj. nije isključiva; b) određena sklonost, koja može biti nedefinirana i općenita; c) aktivno i progresivno pitanje s obzirom na prikladnost.⁵

- a) *Psihicke kvalitete*. Radi se o psihičkoj ravnoteži, a kao osnovni kriterij traži se sposobnost okrenutosti prema drugima. Ova se kvaliteta promatra primjereno dobi. U *dječaku* je znak psihičke ravnoteže osjećaj zadovoljstva i prihvaćenosti u obitelji (ulazak u sjemenište ne bi bio bijeg od kuće). U *adolescentu* je znak psihičke ravnoteže nutarnja sloboda, tj. sposobnost vrjednovanja različitih mogućnosti ostvarenja sebe. U *mladiću* se

5 Cf. S. DE PIERI, «Le tecniche psicologiche a servizio del discernimento vocazionale», in AA. VV., *Vocazione e società*, Laurenziane, Padova, 1970., str. 157-164.

znak zrelosti očituje u sposobnosti preuzimanja trajne obveze (bilo u braku, bilo u svećeništvu).⁶

U biti, može se reći da je jedno zvanje, psihološki gledano, autentično ako je osnovna orijentacija osobe pozitivna, izbor vođen idealima, a ne bijegom ili traženjem sebe.⁷

S obzirom na intelektualne sposobnosti dovoljna je *prosječna inteligencija*, tj. takva koja omogućuje studiranje na visokoškolskoj razini. No ne radi se samo o "čistoj inteligenciji" nego i o nekim dodatnim elementima: sposobnosti koncentracije, prosuđivanja, ustrajnosti u učenju. Netko je duhovito rekao: "Za svećenika ne traži se puna glava nego dobro organizirana glava!"⁸

- b) *Moralne kvalitete*. Ne misli se toliko na moralno ponašanje koliko na neke dimenzije dobro formirane savjesti, a to su: 1) sposobnost prilagodbe (pitanje: poznaje li kandidat dovoljno sebe?); 2) prisutnost pozitivnih obrambenih mehanizama kao što su humor, sublimacija, fleksibilnost, kontrola impulsa, altruizam; 3) empatija, tj. sposobnost suosjećanja; 4) samopoštovanje, tj. priznavanje i pozitivnih kvaliteta; 5) osjećaj krivnje, tj. je li sposoban prihvatiti svoj dio odgovornosti i moliti oprostjenje; 6) idealizam, tj. prisutnost velikih ideala za koje je spreman pridonijeti žrtve; 7) teleologija, tj. sposobnost vidjeti svoj život kao dio šire perspektive (Božjeg plana).⁹
- c) *Sposobnosti za crkvenu službu*. Polazeći od triju funkcija svećenika: učitelja, vođe i posvetitelja, potrebne su ove kvalitete: živa vjera, osjećaj za Crkvu, osobni odnos prema Isusu Kristu.¹⁰

6 Cfr. G. DHO, *Pastorale ed orientamento delle vocazioni*, P. A. S., Roma, 1966., str. 75-76.

7 Cfr. S. AYESTERAN, «Riflessioni psicologiche sulla vocazione religiosa», in AA. VV., *La vocazione religiosa*, Antonianum, Roma, 1971., str. 55-57. Vidi također: P. D. CRISTANTIELLO, "The Self Seeker: Seminary Applicant Characteristics Requiring Caution", *Seminary Journal*, 8 (2002) 2, str. 26-31.

8 Cfr. R. HOSTIE, *Il discernimento delle vocazioni*, Borla, Torino, 1964., str. 65.

9 C. SHELTON, «Assessing the "Moral Integrity" of Candidates for Religious Life», in *Review for Religious*, 48 (1989), str. 183-190.

10 Cfr. G. DHO, *Scheda di informazione sui candidati al sacerdozio ed alla vita religiosa*, PAS-Verlag, Zürich, 1964., str. 68.

Drugi pristup procjeni ovih kvaliteta može biti klasična definicija zrelosti: da je osoba *sposobna voljeti i raditi*. Za to je potrebno imati povjerenja u druge, utemeljen psihoseksualni identitet, ustrajnost. T. F. Walsh smatra da se ove kvalitete ne mogu pretpostaviti prije 20. godine života.¹¹

Kako se može ispitati prisutnost ovih kvaliteta? Najjednostavniji je način *narativna metoda*, koja se u biti sastoji u pozivanju kandidata da pripovijeda o svome životu. Posebno su korisna ova područja: 1) povijest vlastite religioznosti: je li obraćenik ili mu je vjerski život linearan, prakticiraju li mu roditelji vjeru, kako moli, tko je Bog za njega itd.; 2) povijest zvanja: kad je prvi put pomislio da bude svećenik, zašto, tko su bile osobe koje su ga potakle na to, kako zamišlja život svećenika itd.; 3) povijest obitelji: odnos prema ocu, majci i drugim članovima obitelji, osjeća li se željeno i voljeno dijete itd. kako bi se vidjelo nije li zvanje možda bijeg od kuće; 4) povijest prijateljstava, istog i suprotnog spola, itd.; 5) neki autori uključuju i povijest seksualnosti, ali tu treba biti oprezan, jer iskrenost može zahtijevati interni forum.

Promotor zvanja, ali i svaki svećenik, mora naučiti kako doći do potrebnih informacija o kandidatu. Potrebno je prije svega *znati slušati*, zanimati se za njegov život, iskustva, zanimanja, vrjednote u koje vjeruje. Ali osim skupljanja podataka, potrebno je znati i *vrjednovati* te podatke.¹²

PROMOCIJA ZVANJA

Briga za zvanja općecrkveni je prioritet. Statistički pokazatelji ne ostavljaju mjesta sumnji o dramatičnoj promjeni situacije od Koncila naovamo.¹³ Postoje različite inicijative za promociju zvanja na razini sveopće i lokalne Crkve. Vjerujem da su takve inicijative prisutne i u mjesnim Crkvama u Hrvatskoj. Budući da sam dugo odsutan s obzirom na zbivanja Crkve u Hrvatskoj, ne osjećam se

11 Cfr. T. F. WALSH, «The Age of Choice», in *The Way Supplement*, 15 (1972), str. 39.

12 Usp. M. URIATI, «Valori e virtù: i requisiti della vocazione», in F. Imoda e collaboratori, *Maestro dove abiti?*, Editrice Ancora, Milano, 1997., str. 39-77.

13 Usp. R. STARK – R. FINKE, “Catholic Religious Vocations: Decline and Revival”, *Review for Religious Research*, 42 (2000), str. 125-145.

kompetentnim mjerodavno o tome progovoriti. Stoga ću slijediti prikaz kompetentnih ljudi na tom polju u širem području s nadom da će neke od tih inicijativa biti korisne i našim pastoralnim djelatnicima.

Na razini opće Crkve

Pismo pape Benedikta XVI. prigodom Dana zvanja (5. ožujka 2006.).

Papa ovaj put posebno naglašava potrebu *molitve* za zvanja. Ovako piše:

«Sjećajući se Isusove opomene da je žetva velika a poslenika malo; treba moliti Gospodara žetve da pošalje radnike u svoju žetvu (usp. Mt 9,37). Postajemo sve svjesniji potrebe molitve za zvanja. Ne iznenađuje da zvanja cvatu tamo, gdje se moli s više žara. Svetost Crkve ovisi u biti o jedinstvu s Kristom i otvorenosti tajni milosti koja djeluje u srcu vjernika. Zbog toga pozivam sve vjernike da gaje tu intimnu povezanost s Kristom, Učiteljem i Pastirom svoga naroda, nasljeđujući Mariju koja je čuvala u svom srcu božanske tajne i razmišljala o njima (usp. Lk 2,19). Zajedno s njom, koja zauzima središnje mjesto u tajni Crkve, molimo:

O Oče, podari među kršćanima brojna i sveta svećenička i redovnička zvanja koja će održati živom vjeru i čuvati dragu uspomenu na Tvoga Sina Isusa putem naviještanja njegove riječi i služenjem sakramenata s kojima trajno obnavljaš svoje vjernike. Podari nam svete službenike tvoga oltara koji će biti pažljivi i vjerni čuvari Euharistije, sakramenta vrhovnog dara za otkupljenje svijeta.

Pozovi službenike svoga milosrđa koji, putem sakramenta pomirenja, šire radost tvog oprostjenja. Podaj Oče da Crkva zna prihvatiti s radošću brojne inspiracije Duha tvoga Sina te poučljivi njegovom naučavanju, brine za svećenička i redovnička zvanja. Podržavaj biskupe, svećenike, đakone, redovnike i sve krštene u Kristu, da vjerno obavljaju svoje poslanje u službi Evanđelja. To te molimo po Kristu našem Gospodinu. Amen. Marijo, Kraljice Apostola, moli za nas!»

Na razini lokalnih Crkvi

Postoje inicijative u gotovo svim biskupijama svijeta. Prikazat ćemo ukratko neke inicijative koje bi mogle biti poticajne i za naše prilike.

1. Odgovornost vjernika: Pastoralno pismo švicarskih biskupa vjernicima

Prije dvije godine *švicarski biskupi* poslali su pastoralno pismo svim vjernicima u kojem ih ozbiljno pozivaju na razmišljanje o svećeničkom pozivu. Biskupi ih pozivaju da izgrađuju pozitivan stav prema svećenicima, prema celibatu koji oni žive. Onda će s pravom moći tražiti svećenika i bit će otvoreni ako Gospodin zove nekoga iz njihove obitelji.

2. Strah roditelja: Pismo kardinala C. M. Martinija roditeljima

Kardinal Carlo Maria MARTINI uputio je roditeljima pastoralno pismo "Tko voli svoju djecu i budućnost Crkve» 24. lipnja 2002.

U drugom dijelu pisma kardinal govori o svećeničkom pozivu te potiče roditelje da se ne boje ako im sin izrazi želju postati svećenik. Ovako piše:

«Nerijetko primjećujem kod roditelja određeni strah, nelagodnost pred mogućnosti da im sin poželi biti svećenik. Katkad i roditelji sjemeništarača pokazuju određeni nemir s obzirom na budućnost svojih sinova kao da se pitaju: 'Kakav to život očekuje moga sina, kad postane svećenik, hoće li biti sretan, ili će se osjećati osamljen?'

Želio bih odgovoriti na neka od postavljenih pitanja. Onaj koji želi biti dobar svećenik, mora biti spreman nositi svoj križ, koji je prisutan u životu svakog kršćanina. Njegovo služenje neće uvijek biti pravo vrjednovano, u vršenju odgovornosti naići će na kritike i nerazumijevanja. Ipak, premda mnogi to ne razumiju, svećenički život ima puno lijepih strana i radosti.

Svećenik je prije svega čovjek mnogostrukih ljudskih odnosa: posvećuje svoje vrijeme čovjeku. Svećenik ne susreće čovjeka iz bilo koje osobne koristi nego da im podari nešto što ne može nitko

drugi dati, a to je duhovno bogatstvo. Pred njim se otvaraju srca, događa se susret po sakramentu ispovijedi i otvoren je put da se čuje Božja riječ koja iscjeljuje i oprašta. Ma koliko svećenik osjećao svoju ljudsku ograničenost odgovoriti na izazove koje postavlja današnji svijet, i zbog svojih slabosti potreban je kajanja, ipak u konačnici osjeća utjehu jer je mogao ljudima pružiti kruh Života i zagrljaj Božjeg oprostjenja.»

3. Svećenik kao «ribar ljudi»: Pastoralno pismo biskupa Winona B. J. Harringtona

Našao sam osobito zanimljivim i inspirativnim pastirsko pismo *biskupa Winona u Sjedinjenim Američkim Državama, uzoritog gospodina Bernarda J. Harringtona*. Pismo nosi naslov «Biti ribari ljudi» (nedjelja Dobrog pastira, 7. svibnja 2006.).

Svrha je pastirskog pisma potaknuti svećenike da postanu što aktivniji u promicanju svećeničkih zvanja. Prema jednoj anketi 78% svećenika sjeća se da je njihovo zvanje bilo potaknuto od drugih svećenika. A kad su upitani današnji svećenici, samo je 30% njih reklo kako su potakli nekog mladića da postane svećenik. Možemo se pitati zašto se današnji svećenici ustručavaju izravno postaviti mladiću pitanje o svećeništvu.

Zatim biskup govori o različitim inicijativama u biskupiji. Prije svega spominje radosni događaj, da će nakon mnogo godina imati dva nova ređenika i jednog đakona. Ređenje će se obaviti u crkvi rodnog mjesta kandidata, jer i to može postati zgodnom prilikom za rađanje novih zvanja. Poziva sve svećenike da sudjeluju u tim ređenjima.

Potom biskup spominje kako u biskupiji ima 14 kandidata za svećeništvo. To ga je potaklo imenovati promotora zvanja s *punim radnim vremenom*.

Među ostalim inicijativama spominje se godišnji susret mladih «Quo Vadis» gdje se govori o svećeničkom i redovničkom zvanju. Ured za zvanja ima i svoju web stranicu. Osnovane su dvije «kuće za razlučivanje» (Kuća Emaus) u kojoj mogu dobiti potrebne informacije i razmišljati o svom zvanju.

Biskup posebno zahvaljuje svećenicima koji imaju hrabrosti pitati, možda katkad izazivati mlade ljude da promisle o svećeništvu. On misli da bi zgodan moment za to bila priprava za krizmu. Biskup također pita svakog krizmanika je li kada razmišljao o mogućnosti da postane svećenik.

U biskupiji postoji molitvena skupina koja se moli za svećenička i redovnička zvanja. U mnogim župama na tu nakanu postoji klanjanje pred Presvetim. Biskup potiče svećenike da u svetoj misi u *molitvi vjernika* bude i nakana za duhovna zvanja. Te molitve mogu potaknuti na spremniji odgovor one koji se možda još kolebaju. Kad čuju da čitava njihova zajednica moli za hrabrost i velikodušnost za odgovor, može ih potaknuti na odlučujući korak. Molitva vjernika trajan je podsjetnik potrebe za svećeničkim zvanjima.

4. Molitvom jurišati na nebo: Pastoralno pismo biskupa Bostona S. P. O'Malleyja

Želio bih ukratko spomenuti pismo još jednog američkog biskupa: Pastoralno pismo nadbiskupa Bostona o zvanjima: *mons. Seán P. O'Malley*, OFM Cap, 21. siječnja 2005., prigodom Godine euharistije.

Nadbiskup polazi od središnjeg značenja euharistije za kršćanski život, što pretpostavlja svećenika. Svećeništvo nije ljudska invencija nego Božji dar po kojemu Bog nastavlja darivati sebe svom narodu tijekom povijesti. Svećenik je posvećen da uprisutnjuje Krista među narodom.

Govoreći o regrutiranju zvanja, nadbiskup podsjeća na ratni poziv američkim mladićima: «Amerika te treba!» Glavni je direktor zvanja Duh Sveti, a njegova je poruka ista: «Krist te treba!», «Crkva te treba!», «Božji narod te treba!» Duh Sveti ove poruke šalje preko ljudi. Roditelji bi trebali pitati svoju djecu ne samo «Što bi želio postati kad odrasteš?» nego i: «Što misliš da Bog hoće da postaneš kad odrasteš?»

Moramo **molitvom jurišati na nebo**. Neodvojiva povezanost euharistije i svećeništva mora vjernicima postati jasna, zbog toga je euharistijsko klanjanje prikladan moment molitve za zvanja.

Na individualnoj razini

Pripovijeda jedan (protestantski) propovjednik kako je jednom čuo o nekoj zajednici poznatoj po mnogim zvanjima. Ljudi su se pitali koja bi mogla biti tajna ove zajednice. Kad su stručnjaci ispitivali kandidate, svećenike i ostale župljane, otkrilo se nešto neobično: svaki je budući kandidat bio potaknut od jedne starije gospođe koja im je jednostavno rekla: “Mladiću, ja mislim da si ti prikladan za svećenika.”¹⁴

Je li priča istinita ili ne, ne znamo, ali može potaknuti na razmišljanje. Zašto smo postali toliko neodlučni kad se radi o budućim zvanjima? Nekad su roditelji znali poticati svoje dijete na duhovno zvanje, a danas se to sve manje prakticira.

Ima i **neobičnih**, možda čak bizarnih inicijativa. Jedan engleski biskup obilazi župe na biciklu i tako na blizak način želi privući mlade na razmišljanje o duhovnom zvanju. Na internetu sam našao inicijativu “Café Vocation.com” koja želi biti «govornica» o zvanjima. Zajedničko je tim inicijativama: *stvoriti novi pozitivan mentalitet* prema svećeništvu.

PRAĆENJE KANDIDATA

Recimo nekoliko riječi o sjemeništu. Način odgoja kako smo mi imali (većina nas je prošla sjemenište) danas u svijetu gotovo ne postoji. Kandidati za bogosloviju dolaze izravno iz državnih škola ili fakulteta. Prema dokumentu **Kongregacije za katolički odgoj** 10. svibnja 1998., koji nosi potpis prefekta Kongregacije kardinala Pija Laghija, predviđa se **pripremno-propedeutsko** razdoblje za dopunu duhovne i intelektualne formacije prije ulaska u bogosloviju. Navedeni dokument prikazuje različite modele pripreme za život u bogosloviji, navodeći mnoge primjere iz različitih dijelova svijeta, a mi se možemo pitati što je od toga primjenjivo na našem području praćenja kandidata.

14 D. LILLIAN, “Called and sent out: congregations that nurture future ministers”, *Christian Century*, 123 (2006), str. 9-10.

1. Autonomni propedeutski programi

Osobito u nekim misijskim zemljama, biskupske konferencije osnovale su tzv. «duhovnu godinu» za vrijeme koje kandidati za svećeništvo dopunjavaju religioznu i duhovnu formaciju. Česti su slučajevi da kandidati dolaze iz sredine gdje im je manjkala školska i vjerska naobrazba, ili iz obitelji gdje roditelji nisu bili katolici. Program je ove godine sličan programima u redovničkim novicijatima: uvod u duhovni i molitveni život, studij jezika, duhovno štivo itd. U *Nigeriji* se ovoj godini dodaje i stažiranje na nekoj župi pod supervizijom svećenika.

U *Južnoj Africi* ova se godina zove «orientation stage», ili period usmjerenja, i odvija se odvojeno od bogoslovije. Tu se predaje katekizam, duhovnost, liturgija, Sveto pismo i engleski jezik. Pitomci često trebaju i psihološku pomoć da razriješe rasne, tribalne, političke i kulturalne probleme. U Čadu, gdje većina budućih bogoslova dolazi iz nekršćanskih obitelji, propedeutsko razdoblje traje dvije godine, a zove se Kandidatura. Osim dopunjavanja srednjoškolskog studija, kandidati imaju mogućnost i za preispitivanje svoga zvanja kao i za produbljivanje duhovnog života. Čitavo su vrijeme kandidati u vezi s biskupom. Period završava osmodnevnih duhovnim vježbama nazvanim «Izbor životnog puta».

U *Latinskoj Americi*, u nadbiskupiji Buenos Airesa već od 1968. postoji «Institut za zvanja San José», zamišljen kao propedeutsko sjemenište. Njegov cilj nije toliko zamijeniti mala sjemeništa koliko formirati jedan novi mentalitet u mladićima koji dolaze iz različitih pastoralnih sredina. Taj novi mentalitet zahtijeva prekid s prošlosti koja je bila formirana unutar strogo zatvorene zajednice.

Samostalni propedeutski instituti postoje i u nekim europskim zemljama. U *Francuskoj*, u Pariškoj nadbiskupiji 1984. otvorena je «Maison Saint-Augustin - Kuća svetog Augustina» za primanje i prvu formaciju budućih svećeničkih kandidata. Institut pred sobom ima ove cijeve: pružiti sredstva za radikalni duhovni život, jačati od početka vezu s biskupom i dijecezanskim klerom, produbiti svijest o pripadnosti biskupiji. Ova formacija traje godinu dana, obvezna je za sve kandidate za svećeništvo u Pariškoj nadbiskupiji. Od 1996.

ova je formacija integralni dio sjemenišne formacije u bogosloviji. Institut se nalazi na odvojenom mjestu od Teološkog fakulteta, ima svog rektora i duhovnika. Glavni su predmeti uvod u Sveto pismo i u liturgiju.

Također u *Italiji* mnoge biskupije imaju autonomnu propedeusku instituciju. U *Luksemburškoj* nadbiskupiji postoji propedeuska godina pod imenom Propädeutisches Jahr ili, jednostavno, Propädeuticum, zamišljena kao dopunski dio teološke formacije. U *Nizozemskoj*, u biskupiji Reormonda postoji Godina uvoda u filozofsko-teološku formaciju. U *Češkoj* postoji propedeuska institucija pod nazivom Nulta godina. Ovo je međubiskupijska institucija. Biskupska konferencija je 1996. izvršila kontrolu ove institucije, ustanovila da je pozitivna, ali da treba pojačati duhovnu formaciju umjesto intelektualne. U *Švicarskoj* se propedeuska institucija zove *Lauretanum*, a ima svrhu kandidatima osigurati miran ambijent za duhovni život i studij. Ne radi se samo o dopuni srednjoškolskih znanja nego ovamo dolaze i zreliji kandidati s diplomama za duhovnu formaciju. Formacija traje jednu godinu, ali se može produžiti prema potrebi pojedinaca.

2. Propedeuski programi integrirani u velika ili mala sjemeništa

U *Belgiji*, u nadbiskupiji Malines-Bruxelles od 1995. postoji Propedeuska godina koja je integralni dio prvog ciklusa studija u sjemeništu Ivan XXIII. u Luvenu. Svrha je dopunjavanje nedostataka u kulturalnoj i religioznoj formaciji kandidata.

Postoji zanimljiva inicijativa u *Koreji*, gdje vlasti ne dopuštaju maloljetnicima studij izvan prebivališta njihovih roditelja. Biskupi su stoga zamislili jedan paralelni formativni itinerarij pod nazivom Formation Group of Pre-Seminarians (Formativna grupa za predsjedmeništarce) s točno definiranom strukturom pod vodstvom jednog direktora za zvanja u suradnji sa župnicima pojedinih kandidata.

U *Francuskoj* također postoje integrirane propedeuske godine, npr. u sjemeništu u Paray-Le-Monialu, ali i u drugim sjemeništima.

U Italiji je u sjemeništu Milanske nadbiskupije već prije nekoliko godina organizirana Škola za odrasla zvanja (*Scuola Vocazioni Adulte, kratica S.V.A.*); ova je škola vezana uz licej. Zatim je ustanovljen i propedeutski Tečaj za teologiju (*Corso Propedeutico alla Teologia, kratica: Corso P*); ovaj je tečaj vezan uz Teološki fakultet. Daljnja je inicijativa formiranje Propedeutske zajednice (*Comunità Propedeutica*) za one kandidate koji razmišljaju o svećeništvu, ali ne pripadaju nikakvoj odgojnoj instituciji. Mogu pripadati zajednici bilo kao članovi koji stanuju unutar zavoda bilo kao članovi koji stanuju izvan.

U Portugalu postoje *Seminário intermedio*, koja na neki način nadomještaju dječjačka sjemeništa s razlikom da je broj umanjen pa je atmosfera više obiteljska nego školska. Svrha im je spremi mladiće za bogosloviju.

3. Propedeutski programi vezani uz pastoral zvanja

U Australiji je priprema kandidata za ulazak u bogosloviju povjerena timu za pastoral zvanja. Tu je direktor za zvanja (Director of Vocations), uz pomoć tima laika i jednog psihologa. Svrha je razlučivanje prikladnosti kandidata za svećeništvo, duhovno vodstvo, uvod u molitvu, liturgijski život, u sakramente i u apostolat.

Među europskim zemljama valja spomenuti *Englesku i Škotsku* gdje se kandidati pripremaju uglavnom individualno, u sklopu pastoralnog zvanja. Koordinacijski se centar nalazi u *Campion Houseu* (Osterley, nadbiskupija Westminster), s posebnom pozornošću posvećena odraslim kandidatima.

U Italiji postoji *Anno Zero* (nulta godina), zamišljena kao pomoć mladićima koji ne dolaze iz malih sjemeništa. Radi se o mjesečnim susretima koji su posvećeni katehezi zvanja, otkrivanju tajne Kristove, postupnom uvođenju u liturgijsku i osobnu molitvu. Mnogo se pozornosti posvećuje i redovitim susretima sa svećenicima.

Kao zaključak dokument snažno naglašava važnost ovih inicijativa, a u pojedinim su situacijama one *conditio sine qua non* za poboljšanje svećeničke formacije. Dokument ne skriva ni poteško-

će i nesigurnosti na ovom području. Posebno spominje okolnost što danas dobar dio zvanja dolazi iz različitih pokreta i skupina i više su vezani uz svoju zajednicu nego uz vlastitog biskupa, svećeništvo i lokalnu Crkvu. Za ove kandidate propedeutska formacija ima posebno značenje, premda nije uvijek lako naći prikladno osoblje, smještaj ili financijska sredstva za to. Preporučuje se interdijecezanska suradnja.

Unatoč svim naporima, ostaju još mnogi problemi. Stoga su neke biskupije uvele praksu prekida teološke formacije na jednu ili više godina u smislu pastoralne godine, ili pastoralne prakse izvan sjemeništa. Tako postoje: Pastoral Internship, Spirituality-Pastoral Year, Freijahr, Externjahr, Año pastoral itd.

Dokument završava riječima ohrabrenja. Onaj koji se danas bavi problemom propedeutske formacije, uskoro će postati svjestan da se zapravo radi o dubokom rascjepu između formacije i stila života kandidata s jedne strane i formacije i stila života u sjemeništu s druge strane. A ovaj je raskorak zapravo samo jedan od vidova krize u krilu obitelji i školskog sustava. Ali ono je također znak onih dubokih transformacija uzrokovanih napretkom znanosti i tehnike, kao i potiskivanja nekih osnovnih vjerskih i moralnih vrijednota, što *Evangelii nuntiandi* naziva «istinska drama našeg vremena», i «odvajanje kulture od evanđelja». Stoga se svi naponi da se pojačaju crkveni studiji i duhovni život u sjemeništima uključuju u veliki napor Crkve da s jedne strane sačuva svoj identitet s vlastitom kulturalnom i duhovnom baštinom, a s druge strane nosi naprijed veliku ideju «aggiornamenta» Drugog vatikanskog sabora.

ZAKLJUČAK

U ovoj smo studiji detaljnije promotrili tri područja brige za svećenička zvanja: pastoral zvanja, promocija (regrutiranje) zvanja i praćenje kandidata. Na kraju bismo mogli sažeti rezultate našeg istraživanja u tri tvrdnje.

Zvanje je *milost*. Potrebno je moliti za zvanja: u župi i u obiteljima treba stvarati ozračje da su nam potrebna duhovna zvanja. Na

ovoj je razini promocija zvanja zajednička briga svećenika i laika (posebno roditelja kandidata), jer se radi o zajedničkom blagu Crkve i našeg kršćanskog bića. Bez svećenika nema euharistije.

Zvanje je nasljedovanje *konkretnih ideala* (primjeri privlače). Zvanja se rađaju na zvanjima. Svećenik koji istinski živi ideale svećeništva i zaljubljen je u svoje zvanje najbolji je primjer i ideal koji može potaknuti nova zvanja. Nezaobilazan put buđenja novih zvanja jest osobni susret sa svećenicima, bogoslovima, redovnicima. Tome služe različite inicijative kao što su dani zvanja, kateheza o zvanjima, propagiranje života duhovnih velikana, osobito svećenika. Na ovoj razini buđenja zvanja posebnu ulogu imaju sami svećenici svojim primjerom i svojim riječima.

Zvanje je *dinamičan proces*. Razvoj zvanja dinamičan je proces rasta pa kao u svakom drugom području ljudskog razvoja i ovdje je potrebno osobno praćenje kandidata u tom razvoju. Na ovoj je razini vrlo važna uloga promotora zvanja koji u suradnji s laicima, ako je potrebno stručnjaka iz psihologije i drugih odgojnih znanosti, pomaže kandidatu u duhovnom i ljudskom rastu i u odabiru prikladnog životnog puta.

DISCOVERY AND MONITORING OF SPIRITUAL PROFESSION OF THE YOUNG

The study articulates three thematic units: the pastoral of profession, the signs of evocation, the monitoring of candidates. In the pastoral of profession there is some new emphasis: everybody has a profession, not only future priests and monks, thus catechism and pastoral in general should be directed towards discovery of personal professions. When we talk about the profession of priests and monks, it is important to point out that the care for this profession is the duty of every believer, and not only of priests, thus the support of a larger community is required. From the mentioned understanding of pastoral profession follows that a “new culture of profession” should be promoted. For the young who have a fragile identity the community offers a culture of entertainment, fast lived life, direct choice without final decision; instead of this they should be educated to be capable of making personal decisions regarding their future in accordance to criteria value, to develop readiness to face difficulties, have self-confidence and courage to accept great ideals. The places for creation of new culture are: family, various happenings in the parish, movements, important experiences, life stories of saints and other heroes. But obstacles appear not only from the “outside” but also from the “inside”, from the believers’ community. There are less and less families that are looking forward to their son’s decision to become a priest. Not even a wider community of believers gives support; thus, Swiss bishops in the letter to their believers point out that some parishes ask to have a priest, though at the same time the celibacy and priest’s way of life is not appreciated. To awake the profession, the authors mention the following: the offer of a strong spiritual experience, active involvement in parish work on different levels, personal spiritual leadership, literary encounters with former and present great spiritual personalities, and personal monitoring that introduces a candidate to the secret of God’s call.

Key words: pastoral of profession, catechism, the young, propedeutic programmes, seminaries.

